

TÜRKİYE'DEN YURT DIŞINA YAPILAN TEBLİGAT

*Yrd.Doç.Dr. Ahmet Cemal RUHİ**

I. Genel Olarak Tebligat

Tebliğat¹, dava ile ilgili olan kişilerin, özellikle davanın taraflarının, davaya ilişkin bir işlemi öğrenebilmesi için, usulüne uygun bir biçimde bir yazı ile veya ilân yolu ile yapılan bir belgeleme işlemidir². Kısaca tebligat, belgeli teslimattır³.

Tebliğat işlemi sayesinde davalı açılan davadan haberdar olacak ve kendisini savunma imkanına sahip olacaktır⁴. Bundan dolayı tebligat şeklen usulüne uygun

* Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Devletler Özel Hukuku Öğretim Üyesi. Bu makale, Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisinde yayınlanmak üzere, 01 Mart 2003 tarihinde yayın kurulu başkanlığına teslim edilmiştir.

¹ Konu ile ilgili eski mevzuat derlemeleri için bakınız. ALTAY Şakir/ÜNÜR Sabri, Tebligat Kanunu ve Tebligat Nizamnamesi, Ankara 1960; REİSOĞLU Kemal, Notlu İçtihatlı Tebligat Kanunu, Ankara 1959.

² ALANGOYA H. Yavuz, Medeni Usul Hukuku Esasları, 2. Bası, İstanbul 2001, s. 180; BİLGE Necip/ÖNEN Ergun, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 1711 Sayılı Kanuna Göre Yeniden Hazırlanmış Üçüncü Bası, Ankara 1978, s. 319; BRAND Peter Andres/REICHHELM Johanna, "Fehlerhafte Auslandszustellung", IPRax 2001, Heft 3, s. 173-177; DELİDUMAN Seyithan, Tebligat Hukuku Bilgisi, Ankara 2002, s. 13; ERDEM B. Bahadır, Türk Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, İstanbul 1992, s. 5; KARAFAKİH İsmail Hakkı, Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları, Ankara 1952, 98; KURU Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt V, İstanbul 2000, s. 5510-5574; KURU Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü El Kitabı, İstanbul 1995, s. 991; KURU Baki/ARSLAN Ramazan/ YILMAZ Ejder, Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, Genişletilmiş 14. Bası, Ankara 2002, s. 876; MOROĞLU Erdoğan/MUSUL Timuçin, Tebligat Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 1990, s. 19; PEKCANITTEZ/ ATALAY/ÖZEKES, s. 175; RUHİ Ahmet Cemal, "Yeni Avrupa Tebligat Hukuku", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, AÜEHF'nin 15. Kuruluş Yılına Armağan, Cilt VI, Sayı 1-4, Erzincan 2002, s. 353-376; ÜSTÜNDAĞ Saim, Medeni Yargılama Hukuku, 7. Bası, İstanbul 2000, s. 427; YILMAZ Ejder/ÇAĞLAR Tacar, Tebligat Hukuku, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 1999, s. 37.

³ SCHACK Heimo, Internationales Zivilverfahrensrecht, § 13. "Zustellungen" München 2002, s. 254-270.

⁴ "... Dava dilekçesinin ve duruşma gününün karşı tarafa tebliği ile duruşma yapılmasının zorunlu olduğuna ve davalıya tebliğ yapılmadan evrak üzerinde inceleme yapıp karar verilmesinin doğru olmadığına karar vermiştir ...". Yargıtay 2. HD. 16.03.1987 gün ve E.

olarak hazırlanmış ve usulüne uygun olarak tebliğ edilmiş olmalıdır⁵. Tebligat konusundaki mevzuat hükümlerinin en ufak ayrıntısına kadar uygulanması zorunludur⁶. Yargılamanın sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, iddia ve savunma ile, delillerin noksansız olarak toplanıp tartışılabilmesi, öncelikle tarafların yargılama-dan haberdar edilmeleri ile mümkündür⁷. Tebligat evrakının davalıya ulaşabilmesi için davalının gerçek ve doğru olan ad ve soyadı kullanılmalıdır⁸.

Tebliğatın, dava ile ilgili olan kişilerin davaya ilişkin bir işlemi öğrenebil-mesi için, tebligatın usulüne uygun olarak yapılması duruşma gün ve saatinin bildirilmesi gerekmektedir⁹. Asıl olan tebligatın muhataba tebliğ edilmesidir¹⁰. Tebligat, tebliğ memurunun ve tebellüğ edenin imzasını taşımalıdır¹¹. Tebligat,

1987/710, K. 1987/2120. YKD., Cilt 14, Sayı 1, Ocak 1988, s. 23; Yargıtay 2. HD. 07.05.1985 gün ve E. 1985/2282, K. 1985/4401, YKD., Cilt 11, Sayı 9, Eylül 1985, s. 1294.

- 5 STADLER Astrid, "Förmlichkeit vor prozessualer Biligheit bei Mangeln der internationalen Zustellung?", IPRax 2002, Heft 4, s. 282-285.
 - 6 "... Yöntemine (Tebliğat Kanunu ve Tebligat Tüzüğü hükümlerine) uygun biçimde tebliğat yapılarak yanların davaya katılımı sağlanmadan hüküm kurulması kanun ve usule aykırıdır ...". Yargıtay 1. HD., 20.10.1988, E. 1988/9647, K. 1988/10871, Yasa Hukuk Mevzuat ve İçtihat Dergisi, Cilt XIV, Sayı 6, Haziran 1991, s. 824-825.
 - 7 "... Gerek tebliğ işlemi ve gerekse tebliğ tarihi ve tüzükte emredilen biçimlerle kanıtlanabilir. Yasa ve tüzük hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur ...". YHGK., 1981/14-655, K. 1981/939, YKD., Cilt IX, Sayı 7, Temmuz 1983, s. 964-966.
 - 8 OSKAY Mustafa, "Tebliğat Hukuku İle İlgili Sorunlar", Yargıtay Dergisi, Cilt 21, Sayı 4, Ekim 1995, s. 500-511; YAŞAR Hakkı, "7201 sayılı Tebligat Kanunu ve Uygulaması", Adalet Dergisi, Yıl 57, Sayı 7, Ankara, Temmuz 1966, s. 482.
 - 9 "... Bir davada davalının gerçek ve doğru ismi göz önüne tutularak, usulüne uygun tebliğat ve taraf teşkilî işlemlerinin yapılması, böylece davalıya savunma yapma imkânının tanınması, toplanan delillerin değerlendirilmesi ve sonuca göre bir hüküm kurulması gerekir ...". Yargıtay 1. HD. 07.06.2000 gün ve E. 2000/7264, K. 2000/7421, YKD., Cilt 27, Sayı 2, Şubat 2001, s. 174-175.
 - 10 "... Aleyhine dava açılan kişilere usulüne uygun biçimde duruşma gün ve saatinin tebliğ edilip davadan haberdar edilmesi kanun gereği olup, bu husus davanın görülebilme koşullarındandır. Bu durum göz ardı edilerek işin esasına girilip hüküm kurulamaz ...". Yargıtay 17. HD. 26.09.1996 gün ve E. 1996/4020, K. 1996/4309, YKD., Cilt 22, Sayı 11, Kasım 1996, s. 1775-1776.
 - 11 GÖKÇE Ziya, "Tebliğ İmkansızlığı ve Tebligat Evrakı Almaktan Kaçınma", Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Sayı 78, 15 Mayıs 1993, s. 13-20.
 - 12 "... Tebligat evrakı, tebliğ memuru ile tebellüğ eden kimsenin kimliği ve imzasını içermelidir. Bunun yöntemine uygun olup olmadığını hâkim kendiliğinden gözetmek zorundadır. Davalının yöntemine uygun olarak davet edilmeden hüküm kurulması savunma hakkının kısıtlanması anlamındadır. ". Yargıtay 2. HD. 06.06.1996 gün ve E. 1996/6016, K. 1996/6056, YKD., Şubat 1997, Cilt 24, Sayı 2, s. 196-197.
- Usulüne uygun olarak yapılmadan yabancı bir ülke mahkemesinden alınan kararın başka bir ülkede tanınması ve tenfizi mümkün değildir. MENNICKE Petra, "Vollziehung einer

usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise, tebligatı öğrendiği tarih tebliğ tarihi olmak üzere tebligat geçerli sayılır¹². Tebligat evrakının alıcının ad, soy ad ve adresini ihtiva etmesi gerekir¹³. Tebligat, tebliğ yapılacak kişiye bilinen en son adresinde yapılır (Teb. K. m. 10/1)¹⁴. Buna göre, adreste tebligat esas kabul edilmiştir¹⁵. Adres niteliğinde bulunmayan yerlere tebligat yapılamaz¹⁶. Vekil aracılığı ile takip edilen davalarda tebligatın asile

Unterlassungs durch zustellung in einem anderen Vertragsstaat des EuGVU", IPRax 2001, Heft 3, s. 202-206.

- 12 ÖZEKES Muhammet, Karar İncelemesi, "Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı", Manisa Barosu Dergisi, Manisa 1998/66, s. 56-61.
 "... Tebligatın usulüne uygun olarak yapıldığı saptanmadığından Tebligat Kanununun 32. maddesi uyarınca borçlunun açıkladığı (beyan ettiği) tarih tebliğ tarihi sayılmalıdır ...". Yargıtay 12. HD., 07.03.1985, E. 1985/14070, K. 1985/2146, YKD., Cilt 11, Sayı 8, Ağustos 1985, s. 1201-1202.
 "... Tebliğ, usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise, geçerli sayılır ...". Yargıtay 9. HD. 14.12.1990 gün ve E. 1990/12928, K. 1990/13831, YKD., Cilt 17, Sayı 7, Temmuz 1991, s. 1026-1027.
- 13 "... Tebligat muhatabın en son adresine yapılır. Tebligat evrakında alıcının ad ve soyadı ile adresini ihtiva etmesi gerekir. Tebligat yapılacak kimsenin gösterilen adreste oturması ve çalışması koşulu ile Tebligat Kanununda yazılı kimselere de tebligat yapılabilir ...". Yargıtay 2. HD., 08.02.2000, E. 1999/13878, K. 2000/1378, YKD., Cilt 26, Sayı 6, Haziran 2000, s. 860-861.
- 14 "... Tebligat, tebliğ yapılacak kişiye bilinen en son adresinde yapılır. Kendisine tebliğ yapılacak kişi adresinde bulunmazsa tebliğ, kendisi ile birlikte oturan ailesi bireylerinden veya hizmetçilerinden birine yapılır. Tebliğin geçerli olabilmesi için, muhatap adına kendisine tebligat yapılacaklardan aile bireyi ve hizmetçilerin muhatapla birlikte oturması gerekir ...". Yargıtay 2. HD., 22.11.1984, E. 1984/8148, K. 1984/9647, YKD., Cilt IX, Sayı 3, Mart 1985, s. 338.
 "... Tebligat Kanununun 10. maddesi uyarınca; tebligat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır. Bir kimsenin ikametgâhu, karine olarak o şahsın nüfusa kayıtlı olduğu yerdir. Bu durumda yapılacak iş, şahsın nüfusa kayıtlı olduğu yerden tebligata yarar adresi tespit edilerek bu adrese tebligat yapılmalıdır ...". Yargıtay 2. HD., 26.05.1993, E. 1993/5022, K. 1993/5566, YKD., Cilt 20, Sayı 1, Ocak 1994, s. 27-28.
- 15 POSTACIOĞLU İlhan E., "Adresinde Bulunmayan Muhataba Yapılacak Tebliğ", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt XXXVII, Sayı 1-4, İstanbul 1972, s. 349-358.
 "... Tebligat, muhatabın en son adresine yapılır. Tebligat evrakında alıcının ad ve soyadı ile adresinin bulunması gerekir. Tebligat yapılacak kimsenin gösterilen adreste oturması veya çalışması koşuluyla Tebligat Kanununda yazılı kimselere de tebligat yapılabilir ...". Yargıtay 2. HD. 08.02.2000 gün ve E. 1999/13878, K. 2000/1378, YKD., Cilt 26, Sayı 6, Haziran 2000, s. 860-861.
- 16 "... İnşaat yeri bilinen adres olmadığına göre, zabıta aracılığıyla ve tapudan da inceleme yapılmadan, ilân yolu ile tebligata yönelme; taraf teşkili sağlanmadan, davalıya dava dilekçesi usulüne uygun tebliğ edilip dava hakkında savunması alınmadan davanın sonuçlandırılması, usul ve yasaya aykırıdır ...". Yargıtay 13. HD. 17.09.1998 gün ve E. 1998/5704, K. 1998/6711, YKD., Cilt 25, Sayı 7, Temmuz 1999, s. 945-946.

değil vekile yapılması gerekir¹⁷. Birden fazla vekil varsa bunlardan birine yapılır¹⁸. Tebligat birden fazla vekile yapılmış ise ilk vekile yapılan tebligat tarihi, asıl tebliğ tarihi sayılır¹⁹. Vekil yerine asile yapılan tebligat usulsüz tebligattır (Teb. K. m. 11)²⁰.

Türk hukuk mevzuatında tebligat ile ilgili temel hükümler 7201 sayılı Tebligat Kanunu²¹nda yer almaktadır²². 7201 sayılı Tebligat Kanununun 25, 26 ve 27'nci maddeleri ile Tebligat Tüzüğü²³nün 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 ve 45'inci maddeleri Türkiye'den yabancı ülkelere ve yabancı ülkelere Türkiye'ye yapılacak tebligata ilişkin hükümler içerir. Bu hükümler yanında, tebligat konusunda Türkiye ile yabancı ülkeler arasında iki taraflı veya çok taraflı söz-

Adresini değiştiren kimse yeni adresini tebliği yaptırmış olan makama bildirmek zorundadır (Teb. K. m. 35/I). Yeni adresini bildirmediği ve yeni adresi tebliğ memurunca da tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına ve diğer nüshası tebliği yaptıran yargı mercisinin divanhanesine asılır (Teb. K. m. 35/II). Konu ile ilgili geniş bilgi için bakınız. METİN Yusuf, "Muhatabın Yeni Adresinin Bildirilmemesi", Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Sayı 82, 15 Mayıs 1994, s. 56-61.

Tebligat Kanununun 35. maddesinin uygulanması ile ilgili çıkan ihtilaflar ile ilgili olarak bakınız. UYAR Talih, "Tebligat Kanununun Uygulamada Tereddüt Konusu Olan Bir Hükmü", Adalet Dergisi, Yıl 62, Sayı 2, Şubat 1971, s. 110-116.

- 17 "... Dava vekil marifeti ile takip edildiği cihetle asile yapılan tebligat geçersizdir ...". Yargıtay 1. HD., 20.04.1970, E. 1970/2975, K. 1970/2514, KAÇAK Nazif, İçtihatlarla Tebligat ve İlgili Mevzuat, Ankara 1999, s. 34
- 18 "... Vekil ile izlenen davalarda tebliğler vekile yapılır. Bir kişinin birden fazla vekili var ise, bunlardan herhangi birisine tebligat yapılması yeterlidir. Tümüne tebliğ zorunluluğu yoktur. Herhangi bir nedenle birden çok vekile tebliğ yapılması halinde ilk tebliğ tarihi kanun yoluna başvurma başlangıcı sayılır. Diğer bir anlatımla, o tarihte kanunî süreler işlemeye başlar ...". Yargıtay 1. HD., 08.03.1994, E. 1994/7364, K. 1994/2972, YKD., Cilt 20, Sayı 8, Ağustos 1994, s. 1236-1237.
- 19 "... Bildirim (tebligat) birden fazla vekile yapılmış ise, bunlardan ilkinde yapılan bildirim (tebligat) tarihi, asıl bildirme (tebliğ) tarihi sayılır ...". Yargıtay 2. HD., 16.06.1986, E. 1986/3954, K. 1986/9556, YKD., Cilt XIII, Sayı 1, Ocak 1987, s. 33.
- 20 "... 7201 sayılı Tebligat Kanununun 11 ve Tebligat Nizamnamesinin 15. maddesi uyarınca, vekil aracılığı ile takip edilen işlerde tebligatın vekile yapılması zorunludur ...". Yargıtay 16. HD. 22.06.1992 gün ve E. 1991/15468, K. 1992/8645, YKD., Cilt 18, Sayı 10, Ekim 1992, s. 1589-1590.
- 21 Resmi Gazete 19.02.1959, Sayı 10139.
- 22 MOROĞLU Erdoğan, "Şirketlerde Adli Tebligat Kimlere Yapılır", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt XXVIII, Sayı 2, İstanbul 1962, s. 382-406. Noterler, tebliğ etmeleri gereken belge ve evrakları Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ ederler. ULUKAPI Ömer/ATALI Murat, Noterlik Hukuku, Güncelleştirilmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Konya 1994, s. 203-205.
- 23 Resmi Gazete 11.10.1959, Sayı 10303.

leşmeler mevcuttur²⁴. Sözleşme bulunmayan durumlarda ise tebligat işlemleri, milletlerarası nezaket kuralları çerçevesinde yürütülmektedir²⁵.

II. Yurt Dışında Bulunan Bir Kişiyeye Yapılan Tebligat

Yurt dışında bulunan bir kişiyeye yurtdışı tebligatı yapılır²⁶. Fakat bu husus zaman alıcı bir yoldur²⁷. Bundan dolayı yurt dışına tebligat hukukçuların korkulu rüyasıdır. Bu durum yakın zamana kadar yabancı ülkelerde de zaman kaybına yol açan bir husustu. Örneğin, Avusturya'da 3-4 ay, Belçika'da 3-4 ay, Brezilya'da 12-18 ay, Bulgaristan'da 9 ay, Büyük Britanya'da 4 ay, Danimarka'da 3-4 ay, Finlandiya'da 3 ay, Fransa'da 5 ay, Hollanda'da 3-4 ay, Honduras'ta 12-18 ay, İrlanda'da 3 ay, İspanya 5 ay, İsrail'de 6 ay, İsveç 3-4 ay, İsviçre 3-4 ay, İtalya'da 5 ay, Küba'da 14 ay, Lüksembourg'da 3-4 ay, Macaristan 6 ay, Norveç'te 4 ay, Peru'da 15 ay, Polonya'da 6 ay, Portekiz'de 5 ay, Türkiye 6 ay, Yunanistan'da 3-5 aylık süre zarfında yapılmaktaydı²⁸. Bu durumu gören Avrupa Birliği soruna köklü bir çözüm bulmak amacı ile 29 Mayıs 2000 tarih ve

-
- 24 ÇELİKEL Aysel, Milletlerarası Özel Hukuk, Genişletilmiş 6. Bası, İstanbul 2000, s. 312.
- 25 VURAL Perihan, "Yabancı Ülkelere Tebliğ Usulü", Türkiye Noterler Birliği Dergisi, 1975/8, s. 47-50.
- 26 31 Mayıs 2001 tarihinde Avrupa Konseyi'nin Medeni ve Ticari İşlerdeki Evrakın Mahkeme ya da Mahkeme Dışı Tebligatı Üzerine 1348/2000 sayılı ve 29 Mayıs 2000 tarihli Avrupa Tebligat Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemenin amacı uluslararası tebligat yapılırken meydana gelen zaman kaybına engel olunmak istenmektedir. Bunun Almanya'daki yansıması ise, Alman Tebligat Uygulama Kanunu ile olmuş ve bu kanun 13 Haziran 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu konuda geniş bilgi için bakınız. STADLER Astrid, Neues europaisches Zustellungsrecht, IPRax, Heft 6, 2001, s. 514-521.
- 27 Örneğin, Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen 14.11.2002 tarih ve esas 2001/399, karar 2002/282 sayılı tanıma davasında, davalı yurt dışında bulunmakta olup adresi Rte de Bertigny 4, 1700 Friborg/Schweiz'dir. Bundan dolayı davalıya tebliğ edilecek olan tebligat evrakı 25.03.2002 tarihinde mahkeme tarafından Adalet Bakanlığına gönderilmiştir. Tebligat evrakı İsviçre'deki yetkili makama 06.05.2002 tarihinde ulaşmıştır. Davalıya tebligat 13.05.2002 tarihinde yapılmıştır. Evraklar, 20.05.2002 tarihinde Adalet Bakanlığına gelmiştir. Oradan da 20.09.2002 tarihinde Erzincan Asliye Hukuk Mahkemesine ulaşmıştır. Buradaki örnekten de anlaşıldığı üzere, Türkiye'den yurt dışına yapılan bir tebligat ortalama olarak altı aylık bir zamanda yapılmaktadır. Bu örnek yurt dışı tebligatın ne zaman kaybına neden olduğunu anlatmaya yetmektedir.
- 28 FLEISCHHAUER Jens, Inlandszustellung an Ausländer: Eine rechtsvergleichende Untersuchung des deutschen, US-amerikanischen und französischen Zivilprozessrechts unter verfassungs- und völkerrechtlichen Aspekten, Diss. Bielefeld 1994/1995, Berlin 1996, VIII, Rn. 42; GEIMER Gregor, Neuordnung des internationalen zustellungsrecht, Berlin 1999, s. 7; RAHM Walter/KÜNKEL Bernd, Handbuch des Familiengerichts verfahrens mit Auslands und Formulareil, 3. Band, 4. Auflage, Stand 01.12.1997, Köln 1997, s. 325.

2000/1348 sayılı Tüzüğü kabul etti²⁹. Böylece tebligat konusundaki problemler ve zaman kaybı önemli ölçüde azalmış oldu.

Yurt dışında bulunan tebligat yapılacak kişi, Türk vatandaşı veya yabancı devlet vatandaşı olabilir. Tebliğ işlemi muhatabın Türk vatandaşı veya yabancı devlet vatandaşı olmasına göre esas itibariyle farklılık gösterir.

A. Yurt dışında Bulunan Türk Vatandaşlarına Tebligat

Tebligat Kanununun 25'inci maddesinin 2'nci fıkrasına göre yurt dışındaki Türk konsoloslugu vasıtasıyla tebliğin yapılabilmesi için, muhatabın Türk vatandaşı olması, kendi rızasıyla konsolosluğun tebliğ belgelerini alma çağrısına uyması ve tebliğ evrakını alması gerekmektedir. Konsolosluk bulunduğu ülkedeki posta aracılığı ile tebliğ işlemi yapamaz³⁰.

Bu madde gereğince yapılacak tebliğlerde, mahkemeler ve diğer adli mercilerce doldurulacak 1 adet matbu tebligat zarfı veya dâvetiye (örnek no. 24, örnek no. 25) içerisine tebliği istenen belgeler de konularak Adalet Bakanlığına gönderilir. Adalet Bakanlığı belgeleri Dışişleri Bakanlığına, Dışişleri Bakanlığı da tebliğ işleminin gerçekleşeceği yurt dışındaki Türk büyükelçiliği veya Türk konsolosluğuna gönderir. Türk vatandaşı olmayan, yabancı uyruklu bir kişiye anılan madde gereğince tebligat yapılması mümkün değildir. Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yaygın olarak bu şekilde tebligat yapılmaktadır³¹.

²⁹ DELİDUMAN Seyithan, "Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Evrakın Tebliğine İlişkin Avrupa Topluluğu Konseyinin 29 Mayıs 2000 Tarih ve 2000/1348 Sayılı Tüzüğü", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Prof. Dr. Aysel ÇELİKEL'e Armağan, Yıl 19-20, Sayı 1-2, İstanbul 1999-2000, s. 249-262.

Tebligat gibi bir biçimsel faaliyet, ne kadar basit, kolay ve anlaşılır olursa, diğer deyişle tebligat ne kadar az sorun ortaya çıkarırsa, tebligattan umulan amaç da o oranda gerçekleşir. YILMAZ Ejder, "Kamulaştırma Kanunundaki Tebligat Hükümleri ve Tebligat Kanununun Genel Niteliği", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt XXXIX, Sayı 1-4, 1982-1987, Ankara 1987, s. 79-102.

³⁰ "... Yabancı memlekette tebliğ yapılacak kimse Türk vatandaşı olduğu takdirde, tebligat o ülkedeki Türk siyasi memuru veya konsolosu ya da bunların görevlendireceği memur ile yapılır. Konsolosluğun, bulunduğu ülke posta idaresi aracılığıyla tebligat yaptırması yasaya aykırıdır ...". Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 08.02.1995 gün ve E. 1994/2-559, K. 1995/60, İlmî ve Kazaî İçtihatlar Dergisi, Yıl 35, Sayı 418, Ekim 1995, s. 11392-11393.

³¹ "... Davalının adresi Almanya'dadır. Dava dilekçesi, duruşma günü ve kararın tebliğ işlemi davalıya taahhütlü mektupla yapılmıştır. ... Tebligat Kanununun 25. maddesinde yabancı memlekette tebliğ, o memleketin yetkili makamı veya kendisine tebligat yapılacak kimse Türk vatandaşı ise, o yer siyasi memuru veya konsolosu vasıtasıyla yapılacağı belirtilmiştir. Davalıya iadeli taahhütlü mektupla doğrudan doğruya yapılan tebligat, Tebligat Kanunu bakımından usulüne uygun değildir. Davalıya usulüne uygun tebligat yapılmadan esas hakkında hüküm kurulması doğru bulunmamıştır ...". Yargıtay 2. HD.

Ancak, yukarıda belirtildiği gibi, bu şekilde tebligatın yapılabilmesi için, tebliğ muhatabının yurt dışı temsilciliğinin çağrısına uyarak temsilciliğe başvurması ve tebligat evrakını alması gerekmektedir. Muhatap bu çağrıya kendi rızasıyla uyup tebliğ belgelerini almak üzere dış temsilciliğimize başvurmazsa tebligat işlemi gerçekleştirilemez. Çünkü yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının temsilciliğimize zorla getirilmesi ve kendisine tebliğ yapılması imkânı bulunmamaktadır³².

Yurt dışında iőçi olarak çalışan kişilerin adresleri Türkiye'de son olarak buldukları yer veya anne ve/veya babalarının adresleri değil yurt dışında buldukları yerin adresidir³³. Şayet yurt dışında buldukları yerin adresi bilinmiyor

03.10.1997 gün ve E. 1997/10073, K. 1997/11618, ÇELİKEL Aysel/NOMER Ergin, Devletler Hususi Hukuku, Örnek Olaylar – Mahkeme Kararları, 7. Bası, İstanbul 2001, s. 485-486.

32 "... 7201 sayılı Tebligat Kanununun 3220 sayılı Kanunla değişik 25. maddesi uyarınca, yabancı memlekette tebliğ, o memleketin yetkili makamları aracılığıyla yapılır. Sözü geçen maddenin 2. fıkrasına göre, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına, dış temsilciliklerimiz vasıtasıyla tebliğ yapılabilmesi, muhatabın temsilciliğimize başvurması ve tebligatı kabul etmesi şartına bağlıdır. Olayımızda ise davalı, Kopenhag'daki Türk Konsolosluğuna başvurmamıő ve tebligatın mahiyet ve kapsamından bilgi sahibi olmamıştır. Nitekim Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün dosyada mevcut 13.01.1988 tarihli ve 02051 sayılı yazılarında da açıkça belirtildiği gibi, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının temsilciliğimize zorla getirilmesi ve kendisine tebliğ yapma imkânı bulunmamaktadır. Öyle ise yapılacak iş, çok taraflı 1965 tarihli La Haye Tebliğ Sözleşmesine göre ve bu Sözleşmenin uygulanmasına yönelik Adalet Bakanlığı'nın Genelgeleri uyarınca tebliğ belgeleri düzenleyerek tebliğ yapılacak ülkenin adli mercilerinin yardımını talep etmekten ibarettir. Bu yön göz önünde tutulmadan ve davalıya usulüne uygun tebligat yapılmadan yargılamaya devam olunarak hüküm verilmesi usul ve kanuna aykırıdır ...". Yargıtay 2. HD. 14.10.1988 gün ve E. 1988/8007, K. 1988/9213, YKD., Sayı 4, Nisan 1989, s. 484-485.

33 "... Dava, M tarafından boşandığı eski eői G'ye karşı açılan velayetin nez'i davasıdır. Davalının Almanya'da çalışmakta olduğu, çocuğunu Türkiye'de bıraktığı 23.11.1972 günlü delil tespit tutanağı ile tevsik edilmiş, 20.12.1972 günlü tedbir kararı ile de çocuğu yanına almıőtır. Böylece davacı (baba) eski eőinin yani davalının Türkiye'de olmadığını bildiği halde temyize konu olan dava dilekçesinde adres olarak kadının Türkiye'deki ana ve babasının evini göstermiő ve davalı Türkiye'de bulunmadığından davetiye babasına, gıyap kararı ise anasına tebliğ olunmuőtur. Gerçekten, adresinde bulunmayan kişiye ait davetiye birlikte oturan aile fertlerinden birine tebliğ edilebilir (Teb. K. m. 16). Ancak doğruluk kurallarına uymak asıldır. Her Őeyden önce dava dilekçesinde yazılı adres davalıya değil, ana ve babasına ait evin adresidir. Öte yandan davalının Almanya'da olduğunu davacı bilmektedir. Şu halde bu durumda yapılacak iş, Almanya'daki adresini tespit edip orada diplomatik yolla davetiye ve gıyap kararı tebliğ ettirmek Şayet şartları varsa mahkemece ilänen tebliğ yoluna gidilmekten ibarettir. Hâl böyle olunca 7201 sayılı Kanunun 16. maddesi hükmünden faydalanmak mümkün olmaz. O halde usulüne uygun taraf teşkil edilmediği için hükmün bozulması gerekmiőtir ...". Yargıtay 2. HD., 08.11.1973, E. 1973/6848, K. 1973/6378, Ankara Barosu Dergisi, Ankara 1974/1, s. 90-91.

ise ve araştırmalara rağmen tespit edilemiyorsa, yurt dışında çalışan bu kişilere tebligat ilân yolu ile yapılır³⁴.

B. Yurt Dışında Resmî Bir Görevle Bulunan Türk Vatandaşlarına Tebligat

Yabancı bir ülkede resmî bir görevle bulunan Türk vatandaşı görevlilere tebligat, Dışişleri Bakanlığınca yapılır (Tebligat K. m. 27/1, Tebligat Tüzüğü m. 42). Buna göre, tebligatı çıkaran merci, tebligat evrakını önce bağlı bulunduğu bakanlığa gönderir. İlgili Bakanlık tebligat evrakını usule ve kanuna uygunluk bakımından inceler. Herhangi bir noksanlık yoksa bir üst yazı ile Dışişleri Bakanlığına gönderir. Dışişleri Bakanlığı da tebligat yapılacak kişinin bulunduğu Türkiye Büyükelçiliği veya Başkonsolosluğuna gönderir. Burası tebligat tutanağı düzenleyerek tebligatı gerçekleştirir.

Yurt dışında bulunan askeri şahıslara yapılacak tebligat bağlı buldukları, Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı vasıtasıyla yapılır (Tebligat K. m. 27/2). Tebligatı çıkaran merci, usulüne uygun olarak hazırladığı tebligat evrakını, kendisine tebligat yapılacak kişinin bağlı bulunduğu kuvvet komutanlığına gönderir. Bu komutanlıklar, tebligat evrakını tebligat yapılacak asker kişinin bulunduğu yurt dışındaki birlik veya müessese komutan veya amirine gönderirler. Tebligatı kıta komutanı, müessese amiri gibi en yakın üst yapar³⁵.

34 "... Davalı Almanya'da bulunduğu göre adresi Bölge Çalışma Müdürlüğünden sorulup oraya bildirim yapılmalıdır. Hazineye, ödenek olmaması dolayısıyla duyuru yolu ile bildirim (ilânen tebligat) yapılamadığına göre, elinde olmayan bu durum nedeni ile Hazineye bildirim için uygun bir önel verilmelidir ...". Yargıtay 14. HD., 12.05.1980, E. 1980/2471, K. 1980/2640, YKD., Cilt VI, Sayı 9, Eylül 1980, s. 1266.

"... Davalının halen bulunduğu yabancı ülkede tebligata elverişli adresinin tespiti mümkün bulunduğu anlaşılmaktadır. Tebligat Tüzüğü'nün 41-43. maddeleri uyarınca muhatabına tebliğ yapılması, şayet yabancı ülkede tebligata elverişli adresi tespit edilemezse aynı Tüzüğü'nün 46. maddesine göre son çare olarak başvurulacak ilânen tebligatta da aynı Tüzüğü'nün 47. maddesi ve özellikle 2. bendinin 2 ve 3. fıkrasındaki hükümlerin göz önünde bulundurulması Tüzüğe uygun tebligat işleminin tamamlanması gerekir ...". Yargıtay 6. HD., 04.10.1991, E. 1991/10727, K. 1991/11521, YKD., Cilt 18, Sayı 2, Şubat 1992, s. 203-204.

"... Davalı adına çıkarılan davetiye davalının Almanya'da bulunduğundan ve adresi tespit edilemediğinden bahisle daha sonra tebliğ iade edilmiştir. Mahkemece, adı geçenin adresi tespit edilemediğinden, kendisine 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri gereğince (ilânen) davetiye tebliğ edilmesi gerekirken, adı geçen davalıya kayyım tayini cihetine gidilmesi ve davayı kabul eden kayyım huzurunda hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir ...". Yargıtay 15. HD., 02.03.1994, E. 1994/3130, K. 1994/1229, YKD., Sayı 2, Şubat 1995, s. 251-253.

35 "... 7201 sayılı Tebligat Kanununun 14 ve Tebligat Nizamnamesinin 20. maddeleri ise, erat dışındaki askeri şahıslara birlik veya müesseselerde tebligat yapılması icap eden ahvalde, nöbetçi amiri veya nöbetçi subayına tebligatın yapılabileceğini hükme bağlandığınan; 26.03.1999 ve 12.05.1999 tarihlerinde davacının birliği nizamiye nöbetçi subay-

Kıta veya bir müessesese yoksa tebligat en yakın amiri tarafından yapılır (Tebligat Tüzüğü 43)³⁶. Yurt dışında görevli olarak bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligat evrakının yabancı dile tercüme edilmesi gerekmektedir³⁷.

III. Milletlerarası Sözleşmeler Çerçevesinde Yurt Dışına Yapılan Tebligat

7201 sayılı Tebligat Kanununun 25, 26 ve 27'nci maddeleri ile Tebligat Tüzüğü'nün 36 ilâ 45'inci maddeleri Türkiye'den yabancı ülkelere ve yabancı ülkelere Türkiye'ye yapılacak tebligata, yani milletlerarası tebligata ilişkin hükümler içerir³⁸.

Bu çerçevede Türkiye, tebligat veya tebligatı da içeren adli yardım konusunda bazı ülkelerle ikili sözleşmeler yapmış ve aynı zamanda çok taraflı milletlerarası sözleşmelere de taraf olmuştur. İki taraflı veya çok taraflı sözleşmelere katılmayan ülkeler arasında milletlerarası tebligat işlemleri, milletlerarası karşılıklı nezaket ve yardımlaşma kuralları çerçevesinde yürütülmektedir³⁹.

Tebligat Kanununun 25'inci maddesindeki genel hüküm bu konuyu düzenlemektedir. Tebligatı çıkaran mercii, tebliğ edilecek evrakı bağı bulunduğı bakanlık vasıtasıyla Dışişleri bakanlığına gönderecek, Dışişleri Bakanlığı tebliğ edilecek kişinin bulunduğı yeri ve yurt dışı temsilciliğın görev bölgesini göz önüne alarak

larına yapılan tebligatların anılan mevzuat hükümlerine uygun ve geçerli olduğunda kuşku bulunmamaktadır ...". Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi 06.07.1999, E. 1999/694, K. 1999/719, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Dergisi, Sayı 14, Ankara 2000, s. 177-178.

"... 7201 sayılı Tebligat Kanununun 14 ve Tebligat Nizamnamesinin 20. maddeleri ise, erat dışındaki askeri şahıslara birlik veya müesseselerde tebligat yapılması icap eden ahvalde, nöbetçi amiri veya nöbetçi subayına tebligatın yapılabileceğini hükme bağlamıştır. Anılan mevzuat hükümleri ışığında dava konusunda, harç ve posta pulunu hiç yapıştırmamış olan davacıya bu noksanlığı gidermesi konusunda Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Genel Sekreterliğince yapılan iki tebligatın da davacıya ya da nöbetçi subayına yapılmadığı, rütbesi ve ne sıfatla bu tebligatta yer aldığı belirtilmeden ... tebliğ edildiği, dolayısıyla ortada mevzuatın öngördüğü usule uygun bir tebligatın mevcut olmadığı açıkça görüldüğünden ... dosyanın Genel Sekreterliğe iadesine ... karar verildi ...". Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 1. Dairesi 03.07.2001, E. 2001/161, K. 2001/800, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Dergisi, Sayı 17, Kitap 1, Ankara 2002, s. 392-393.

36 AYDINALP Sezai, "Asker Kişilere Tebligat Yapılması", Türkiye Noterler Birliği, Sayı 82, 15 Mayıs 1994, s. 29.

37 BERKMAN Asım Kaya, "Yabancı Memlekette ve Yabancılarla İlgili Tebligat", Ankara Barosu Dergisi, Yıl 1966, Sayı 1, Ankara 1966, s. 18-20.

38 NOMER Ergin, Devletler Hususi Hukuku, 11. Bası, İstanbul 2002, s. 433.

39 Adalet Bakanlığı Milletlerarası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün 21.09.1995 gün ve B.03.0.UİG.3-3.4.72.995 sayılı Türkiye'den yurt dışına ve yurt dışından Türkiye'ye Gönderilecek Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uygulanacak Esaslar İle İlgili Genelgesi.

Türk elçiliğine veya konsolosluğuna gönderecek, burası buldukları yer kanunları çerçevesinde tebligatın yapılmasını yetkili makamlardan isteyeceklerdir⁴⁰. Noter vasıtasıyla yapılan tebligatlarda da noterler bakanlık olarak Adalet Bakanlığına bağlı olduklarından, tebligat evrakı Adalet Bakanlığına gönderilecek, Adalet Bakanlığı da Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla tebligatı yapacaktır⁴¹.

A. İki Taraflı Sözleşmeler Çerçevesinde Tebligat

Türkiye'nin iki taraflı sözleşme yapmış olduğu bir çok ülke bulunmaktadır⁴². Adalet Bakanlığı, Tebligat Tüzüğü'nün 37'nci maddesinin 3'üncü fıkrası gereğince, bu konuda iki taraflı sözleşme yapmış olduğumuz devletlerin listesini ve bu devletlere gönderilecek tebliğ evrakının kaç nüsha tanzim edileceğini; hangi dile çevrileceğini ve çevirinin kaç nüsha olacağını her yıl yayınladığı cetvel ile ilân etmektedir.

Tebligatın yapılacağı ülke ile Türkiye arasında bu konuda yalnız iki taraflı bir anlaşmanın bulunması halinde tebligat, tarafları bağlayan bu iki taraflı anlaşma hükümlerine göre yapılacaktır.

B. Çok Taraflı Sözleşmeler Çerçevesinde Tebligat

Türkiye çok taraflı sözleşmelere de taraf olmuştur. Bu sözleşmelerden bir tanesi 1 Mart 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair La Haye Sözleşmesi⁴³ olup,

40 SAKMAR Ata, "Hukuki ve Ticari Konularda Yabancı Ülkelere Tebligat", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Sayı 2, Yıl 2, İstanbul 1982, s. 22-27.

41 REZAKİ Sait, "Hukuk Usulüne Dair Sözleşme İle İlgili bir İnceleme", Adalet Dergisi, Ankara 1973/9, s. 726.

42 Türkiye'nin ikili sözleşme yaptığı ülkeler şunlardır: Almanya (Resmî Gazete 04.06.1930, Sayı 1511), Avustralya (Resmî Gazete 05.07.1932, Sayı 2142), Avusturya (Resmî Gazete 23.09.1991, Sayı 21000), Azerbaycan (Resmî Gazete 25.08.1993, Sayı 21679), Bulgaristan (Resmî Gazete 13.03.1977, Sayı 15887), Cezayir (Resmî Gazete 08.09.1991, Sayı 20985), Çek Cumhuriyeti (Resmî Gazete 09.07.1932, Sayı 2145), Çin Halk Cumhuriyeti (Resmî Gazete 12.11.1994, Sayı 22109), Fas Krallığı (Resmî Gazete 08.09.1985, Sayı 20985), Hindistan (Resmî Gazete 23.07.1990, Sayı 20583), Irak (Resmî Gazete 02.08.1992, Sayı 21303), İngiltere (Resmî Gazete 05.07.1932 Sayı 2142), İtalya (Resmî Gazete 03.03.1929 Sayı 1133), Kanada (Resmî Gazete 05.07.1932 Sayı 2142), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (Resmî Gazete 13.02.1989, Sayı 20079), Macaristan (Resmî Gazete 23.07.1990, Sayı 20583), Mısır (Resmî Gazete 23.07.1990, Sayı 20583), Pakistan (Resmî Gazete 30.03.1982, Sayı 17649), Polonya (Resmî Gazete 23.07.1990, Sayı 20583), Romanya (Resmî Gazete 17.05.1972, Sayı 14190), Suudi Arabistan (Resmî Gazete 31.05.1930, Sayı 1507), Tunus (Resmî Gazete 11.09.1984, Sayı 18512), Ürdün (Resmî Gazete 05.09.1985, Sayı 15347), Yugoslavya (Resmî Gazete 4 Kanunîsani 1936, Sayı 3197). Liste için bakınız. RUHİ Ahmet Cemal, Türk Hukukunda Nafaka ve Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili, Ankara 2003, s. 150, Dipnot. 138.

43 Resmî Gazete 23.05.1972, Sayı 14194.

Türkiye bu sözleşmeye taraf bulunmaktadır. Bu sözleşme yurt dışına tebligatın yanında istinabe, teminat, adli müzaheret gibi diğer usul ile ilgili konuları da düzenlemektedir⁴⁴.

Tebligat konusunda çok taraflı ve geniş uygulama alanı olan, 15 Kasım 1965 tarihli "Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi"⁴⁵ne Türkiye de taraf bulunmaktadır. Bu sözleşme tebligatın daha çabuk ve daha kolay yapılmasını sağlamak amacı ile düzenlemeler içermektedir⁴⁶.

15 Kasım 1965 tarihli "Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi"nin 22. maddesinde, "İşbu Sözleşme, tasdik eden Devletler arasındaki ilişkilerde, Hukuk Usulü ile ilgili olarak La Haye'de sırası ile 17 Temmuz 1905 ve 1 Mart 1954'de yapılan sözleşmelerin veya diğerlerinde taraf oldukları nispette bunların 1 ilâ 7'nci maddelerinin yerine kaim olacaktır" hükmü yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre, tebligatla ilgili 1905, 1954 ve 1965 tarihli La Haye Sözleşmelerinin her üçüne taraf olan ülkeler açısından tebligatın 1965 tarihli La Haye Sözleşmesine göre yapılacağı açıkça hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Sözleşme metni için bakınız. ÖZDEN Bülent, *Türkiye'nin Taraf Olduğu Milletlerarası Özel Hukuk Sözleşmeleri*, İstanbul 1991, s. 1.

Herhangi bir çekince ileri sürmeksizin sözleşmeye taraf olan ülkeler şunlardır: Arjantin, Ermenistan, Bosna Hersek, Yeni Yugoslav Ülkeleri, Kırgızistan, Karadağ, Libya, Fas, Makedonya, Moldova, Avusturya, Rusya Ferasyonu, Slovakya, Surinam, Macaristan, Özbekistan ve Vatikan'dır. Çekince ileri sürerek sözleşmeye taraf olan ülkeler şunlardır: Mısır, Belçika, Belarus, Danimarka, Finlandiya, Fransa, İsrail, İtalya, Japonya, Letonya, Lüksembourg, Hollanda, Norveç, Polonya, İsviçre, İsveç, Slovakya, İspanya, çek Cumhuriyeti ve Türkiye'dir. GEIMER, s. 175-176; KODRING Jörg, Haager Übereinkommen und Staatensukzession in Osteuropa, in IPRax 1996, s. 161; SCHÜTZE Rolf A., Zur Prozeßkontensicherheit (§ 110 ZPO) von Angehörigen der ehemaligen Ostblockstaaten, in NJW 1995, s. 496.

44 BAKAY İlhan, "Türkiye'nin Taraf Olduğu İkili ve Çok Taraflı Taraflı Konsolosluk, Özel Hukuk, Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Adli Yardımlaşma Sözleşmeleri ile Uluslararası Kişi Halleri Sözleşmeleri", Sayı 23, Ankara 1975, s. 15-16.

45 Resmî Gazete 17.06.1972, Sayı 14218.
Ayrıca Sözleşme metni için bakınız. ÖZDEN, s. 19.

Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Belçika, Çin, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Lüksembourg, Norveç, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, Venezuella, Antik-Barbuda, Barbados, Botswana, Malavi, Pakistan, Şeyse Adaları ve Türkiye'dir. Adalet Bakanlığı Milletlerarası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün "Türkiye'den Yurt Dışına ve Yurt Dışından Türkiye'ye Gönderilecek Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uygulanacak Esaslar"a ilişkin 21.09.1995 gün ve 995 sayılı Genelgesi.

46 VERSAN Rauf, *The General Principle of International Judicial Assitance in Civil matters and Judicial Assitance to International Court*, İstanbul 1985, s. 110.

15 Kasım 1965 tarihli La Haye Tebliğ Sözleşmesi uyarınca düzenlenecek tebliğ belgeleri, muhataba tebliği gereken evraktan iki nüsha Türkçe olmak üzere, iki nüsha gönderileceği devletin dilinde tercümesi yapılacak ve iki adet örnek 184 form hazırlanacaktır⁴⁷. Örnek 184 form gönderileceği devletin resmî olarak kabul edilen lisanında doldurulacaktır. Ayrıca iki adet Türkçe ve iki adet gönderilecek ülke tarafından kabul edilen dilde tebligat zarfı ile gönderilecek belgeden iki adet Türkçe ve gönderilecek ülke tarafından kabul edilen dilde iki adet tercümesi gönderilmelidir. Uygulamada yurt dışına yapılacak tebligat, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü vasıtasıyla yapılmaktadır.

Tebliğat belgelerinin yabancı ülkeye gidiş ve gelişinden doğan giderler hazine tarafından karşılandığından, bu giderlerin tebliğ talebinde bulunana yansımalarını temin etmek amacı ile, tebliğ taleplerinde alınacak gider miktarı Tebligat Tüzüğü'nün 37'nci maddesi uyarınca, her takvim yılı başında (ocak veya şubat aylarında) belirlenerek Adalet Bakanlığınca duyurulmaktadır.

Yurt dışı tebliğ işlemlerinde tebliğ belgeleri, Adalet Bakanlığı'na gönderilmeden önce, gönderileceği ülkeye göre öngörülen gider saptanarak Maliyenin "Muhtelif Giderler" hesabına yatırılması ve buna ilişkin makbuzun aslı veya fotokopisinin belgelere eklenmesi veya tarih ve numarasının Adalet Bakanlığı'na yazılan sevk yazısında belirtilmesi uygun olur⁴⁸.

⁴⁷ 184 formun talepname sayfasının doldurulması şu şekilde olacaktır: A. Talep edenin kimliği ve adresi bölümüne: Tebliği talep eden merciin adı, adresi ve dosya numarası yazılacaktır. B. Tebliğ evrakının gönderileceği yer: Tebliğ evrakının gönderileceği devletin merkezi makam adresi yazılacaktır. C. Adrese: Yabancı devlette bulunan kendisine tebliğ yapılacak şahsın adı soyadı ve açık adresi yazılacaktır. D. Evrak listesi: Tebliğ edilecek evrak ne ise o belirtilecektir. E. Talep eden makamın adı ve adresi: Tebliği çıkaran merciin adı ve adresi yazılacaktır. F. Tarafların kimlikleri: Evrakın ilgililerinin yani davacı ve davanın adı soyadı ve adresleri yazılacaktır. G. Evrakın mahiyeti ve ne için gönderildiği: Evrakın neyi içerdiği örneğin dava dilekçesi vs. yazılacaktır. H. Davanın mahiyeti, amacı, ihtilaf konusu ve meblağ: Örneğin tazminat davası açılmış ise ne tür bir tazminat istemi olduğu ve miktarı yazılacaktır. I. Duruşmanın yeri ve tarihi: Dava dilekçesi ve duruşma günü tebliğ ediliyorsa, buraya mahkemenin yeri, adı ve duruşma tarihi yazılacaktır. İ. Karar tarihi: Şayet mahkeme kararı tebliğ ediliyorsa buraya karar tarihi yazılacaktır. Geniş bilgi için bakınız. GÜRDAL Ömer Galip, "Yurt Dışına Yapılacak Tebligat", Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Sayı 63, 15 Ağustos 1989, s. 20-27.

⁴⁸ Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan, Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uygulanması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ'in 5. maddesi, "Yurt dışı tebligat taleplerinde Tebligat Tüzüğü'nün 37. maddesi uyarınca her tebligat ve istinabe talebi için: 1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için 10.000.000. TL., diğer ülkeler için de 20.000.000. TL. posta gideri alınması, tebligat ve istinabe evrakına pul yapıştırılmaması veya eklenmemesi, Bakanlığımızdan herhangi bir duyuru beklenilmeden gideceği ülkeye göre posta gideri tespit edilerek, ilgisince Maliye Bakanlığı'nın "Muhtelif Giderler" hesabına yatırılmasının sağlanması ve buna dair makbuzun, Bakanlığımıza gönderilen evraka eklen-

Uygulama yukarıda anlatıldığı üzere devam etmekle birlikte, 15 Kasım 1965 tarihli Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayrî Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesinin 2'nci maddesine göre sözleşmeye taraf olan ülkeler yurt dışından gelen tebliğ isteklerini kabul etmek ve gerçekleştirmek üzere merkezi makam kuracaklarını, Sözleşmenin 3'üncü maddesine göre, belgenin çıkış ülkesindeki kanunlara göre tebligatı yapmaya yetkili makam, resmi bir tasdik ve formaliteye gerek kalmaksızın talep edilen devletin merkezi makamına tebligat evrakını doğrudan gönderebilecektir.

Sözleşme çerçevesinde böyle bir imkan olmasına rağmen, mahkemeler noksan veya yanlış evrak düzenler düşüncesi ile Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü sözleşmenin bu şekilde uygulanmasına müsaade etmemekte, kendi bünyesinde kurmuş olduğu "Tebliğat Bürosu" ile yurt dışı tebligatını kendi kontrolünde yapılmasını istemektedir. Bu şekildeki uygulama zaman kaybına neden olmaktadır.

Ayrıca, 15 Kasım 1965 tarihli Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayrî Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesinin 10'uncu maddesi bu konuda çekince ileri sürmeyen devletlere sözleşmeye taraf olan ülkelere adli belgelerin yabancı ülkedeki kişiler doğrudan doğruya ulaştırılması konusunda muhtariyet tanımıştır⁴⁹. Ne yazık ki; Almanya, Çek Cumhuriyeti, Çin Cumhuriyeti, Kıbrıs, Norveç, İsviçre, Polonya, Slovakya ve Türkiye

mesi veya tarih ve sayısının Bakanlığımıza yazılan sevk yazısında belirtilmesi, 2. Kanada ve Avustralya adli makamları aracılığı ile yapılacak tebligatlarda masraf talep ettiklerinden Kanada için, Ottawa Büyükelçiliğimiz adına düzenlenecek olan 50 Kanada Doları tutarında çekin evrak ile birlikte Bakanlığımıza gönderilmesi, Avustralya için ise 100 Avustralya Dolarının veya karşılığı Türk Lirasının mahkeme vizesine peşinen yatırılmasının sağlanması ve bu hususun Bakanlığımıza gönderilecek sevk yazısında belirtilmesi, 3. Belçika adli makamları aracılığı ile yapılacak tebligatlarda masraf talep edildiğinden 50 Euro'nun veya karşılığı Türk Lirasının mahkeme vizesine yatırılmasının sağlanması ve bu hususun Bakanlığa gönderilecek sevk yazısında gösterilmesi, ... uygulamaya 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren başlanması, gerektiği tebliğ olunur". Resmi Gazete 27.12.2002, Sayı 24976.

Konu ile ilgili geniş bilgi için bakınız. TURAN Ahmet Uğur, Tebligat Hukuku, Tebligat Suçları ve İlgili Mevzuat, Ankara 2002, s. 286-287.

49 "... Sözleşmeler uyarınca Türk vatandaşı olsa dahi, muhataba Almanya'da yapılacak tebligatlarda bu sözleşmelerde yer alan kurallara uymak zorunludur. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesinin 10. maddesinde muhatabın bulunduğu ülkenin itiraz etmemesi halinde posta ile ve iadeli taahhütlü mektup biçiminde tebligat yapılmasına müsaade edilmiş ise de, Almanya bu yolla tebligata müsaade eden ülkeler arasında yoktur. ... Bu itibarla usule ve kanuna aykırı olarak Almanya'da davalıya iadeli taahhütlü mektup postası ile doğrudan yapılan tebligat hukuki sonuç doğurmaz ...". Yargıtay 2. HD., 31.10.1997, E. 1997/10073, K. 1997/11678, ÇELİKEL/NOMER, s. 485-486; RUHİ Ahmet Cemal, Gerekeçeli - Açıklamalı - Yargıtay İçtihatlı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun, Ankara 2003, s. 19-20.

gibi ülkeler bu konuda çekince koyarak bu hükmün uygulanmasına engel olmuşlardır⁵⁰. Antik Barbuda, Bostvana, Finlandiya, Japonya, İngiltere, İrlanda, İsrail, İsveç ve Şeyssel Adaları La Haye sözleşmesinin 10'uncu maddesinin b ve c bendinde yer alan çekincelerini kaldırmışlardır. Venezüella sadece 1965 tarihli La Haye Sözleşmesinin 10'uncu maddesinin a bendine çekince koymuştur. İzlanda ve Danimarka ise, sadece 1965 tarihli La Haye Sözleşmesinin 10'uncu maddesinin c bendinde öngörülen tebligat formuna çekince koymuştur⁵¹.

Oysa yurt dışı tebligat konusunda, iadeli taahhütlü ve tebligat yapılacak kişinin tebligat evrakını çıkararak ülke vatandaşı olmadığı durumlarda tebligat yapılacak ülkenin kabul etmiş olduğu dilde tercüme yapılmak koşulu ile doğrudan tebligata müsaade edilmelidir. Bu husus, 15 Kasım 1965 tarihli "Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesine taraf olan ülkeler için çekince kabul edilmeksizin sözleşme değişikliği yapılarak veya bu konuda ek bir protokol hazırlanarak sağlanabilir.

C. Türkiye İle İki Taraflı ve Çok Taraflı Sözleşmelere Taraf Olan Ülkeler Açısından Tebligat

Türkiye tarafından iki taraflı sözleşme yapılan ülkeler aynı zamanda Hukuk Usulüne Dair Sözleşmeye ve 15 Kasım 1965 tarihli Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesine taraf olmuşlarsa bu durumda tebligat hangi sözleşmeye göre yapılmalıdır?

15 Kasım 1965 tarihli Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesinin 25'inci maddesinde, "İşbu Sözleşme, 22 ve 24'üncü maddelerin uygulanmasına hâle gelmemek kaydı ile işbu Sözleşme ile düzenlenen hususlara ilişkin hükümler ihtiva edip de Âkit devletlerin taraf oldukları veya olacakları sözleşmeleri ihlâl etmez" hükmü yer almaktadır.

⁵⁰ BORN Gary B., *International Civil Litigation in United States Court: Commentary & Materials*, 3. Auflage, den Haag u. A. 1996, s. 777; GEIMER, s. 183; JAYME Erik/HAUSMAN Rainer, *Internationales Privat- und Verfahrensrecht*, Textausgabe, 9. Auflage, München 1998, No. 104/a; NAGEL Heinrich, *Nationale und internationale Rechtshilfe im Zivilprozess; das europäische Modell*, Baden Baden 1971, s. 45; SCHACK Haimo, Anm. Zu BGH, *BeschluB vom 02.12.1992- XII ZB 64/91* (abgedruckt JZ 1993), in JZ 1993, s. 621.

⁵¹ BÜLOW Arthur/BÖCKSTIEGEL Karl-Heinz/GEIMER Reinhold/SCHÜTZE Rolf A.: *Der Internationale Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, berg. Von Arthur BÜLOW, fortgef. Von Karl- Heinz BÖCKSTIEGEL, Reinhold GEIMER und Rolf a. SCHÜTZE, Loseblattsammlung, satand 19. *Ergänzungslieferung*: München 01.09.1997, s. 351-353.

Adalet Bakanlığı bu konuya açıklık getirmek amacı ile 23.04.1982 tarihli bir tebliğ yayınlamıştır. Bu tebliğin 3'üncü bölümünün 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasında, "Tebliğ evrakının gönderileceği devletlerle memleketimiz arasında adli yardım konusunda iki taraflı ve çok taraflı sözleşme varsa, ancak iki taraflı sözleşmede ayrı ve özel bir hüküm varsa o hususta ikili sözleşme uygulanacaktır. Tereddüt halinde ikili sözleşme uygulanacaktır" hükmü yer almaktadır⁵².

Yapılan idari nitelikteki bu düzenleme ile, yurt dışına yapılacak tebligat, tebligat yapılacak ülke ile Türkiye arasında bu konuda ikili ve çok taraflı bir anlaşma bulunması halinde tebligat ikili anlaşma hükümlerine göre yapılacaktır. Bu şekildeki düzenleme yerinde olmamıştır. Şöyle ki, tebligattan amaç, adaletin kısa sürede gerçekleşmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla kolay ve süratli tebligat esası asıldır. Bu ise, ancak bu özellikleri taşıyan hükümlerle mümkündür. Örneğin, Türkiye ile Almanya arasında (Resmî Gazete 04.06.1930, Sayı 1511) uzun zaman önce iki taraflı sözleşme yapılmıştır. Almanya aynı zamanda 15 Kasım 1965 tarihli Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesine taraf bir ülkedir. Bugün Almanya'ya çok taraflı sözleşme hükümlerine göre değil de, çok önce yapılan iki taraflı sözleşme hükümlerine göre tebligat yapılması uygun değildir.

IV. İlân Yolu İle Tebligat

Adresi meçhul olanlara tebligat ilân yolu ile yapılır. Yukarıda belirtilen hususlar gereğince tebligat yapılamayan ve yerleşim yeri, meskeni ve işyeri bulunamayan kimsenin adresi meçhul sayılır (Teb. K. m. 28/1). Adresin meçhul olması halinde keyfiyet tebliğ memuru tarafından mahalle veya köy muhtarına şerh verilmek suretiyle tespit edilir. Bununla beraber tebliği çıkaran merci lüzum görürse, muhatabın adresini resmî veya hususî müessese ve dairelerden veya zabıta vasıtasıyla tahkik ve tespit ettirebilir (Teb. K. m. 28/2)⁵³.

52. Yapılan ikili sözleşmelerin listesi için bakınız. ÇELİKEL Aysel/ŞANLI Cemal, Milletlerarası Özel Hukuk Mevzuatı, İstanbul 2001.

53. "... Tebligat, tebliğ yapılacak kişiye bilinen en son adresinde yapılır. Tebliği alacak kişi bu adreste bulunamamışsa, Tebligat Kanunu ve Tebligat Tüzüğü'nün ilgili maddelerine uygun, çok yönlü ve kararlı biçimde adres soruşturması yapılması, bundan da bir sonuç alınmaması halinde ilânen tebligat yoluna gidilmesi gerekir. Belirtilen inceleme ve soruşturmayı kapsamayan adres araştırması ile yetinilerek, adresin meçhul olduğunun kabul edilmesi ve sonuçta tebligatın ilânen yapılması, savunma imkanını kısıtlayan önemli bir usul hatasıdır. Ayrıca tebligatın, mahkeme divanhanesinde yasal kurallara uygun olarak askıya çıkarılmamış olması da kanuna aykırıdır ...". Yargıtay 2. HD., 24.06.1994, E. 1994/5855, K. 1994/6458, YKD., Cilt 20, Sayı 12, Aralık 1994, s. 1907-1999.

Yukarıda belirtilen hususlara rağmen tebligat yapılamıyor ise son çare olarak ilân yolu ile tebligat yoluna gidilir⁵⁴. İlân yolu ile tebliğ, son ilân tarihinden itibaren yedi gün sonra yapılmış sayılır. İlân yolu ile tebliğe karar veren merci, icabına göre daha uzun bir müddet tayin edebilir. Ancak, bu süre 15 gün geçemez (Teb. K. m. 31). Bu ilân, Basın İlân Kurumu tarafından yapılır (Basın İlân Kurumu Kanunu m. 33)⁵⁵. Basın ve İlân Kurumu Türkiye çapında dağıtım yapılan gazetelere sırası ile ilânları dağıtır⁵⁶. İlân yolu ile tebligatın usulüne tam uyularak yapılmış sayılabilmesi için; gazete ile ilân koşulu yanında, tebliğ olunacak evrakın ve ilân suretinin tebliği çıkaran merciin herkesin kolayca görebileceği bir yerine de asılması gerekir⁵⁷. Aksi takdirde yapılan tebligat usulsüz olur⁵⁸. Usulsüz tebligata dayanarak hüküm kurulamaz⁵⁹.

54 "... Mahkeme tarafları dinlemeden, onları iddia ve savunmalarını bildirmeleri için usulüne uygun biçimde dâvet etmeden kararını veremez. Bu bakımdan; davalının adresi davacı tarafından bildirilmese dahi mahkemece adres araştırması yapılmalı, bu araştırma zabıtaya yaptırılan bir inceleme ile sınırlı tutulmayarak geniş bir çerçeve içinde ele alınmalı, araştırma çok yanlı olarak ve özellikle kanunî karine ile tespit edilen ikametgâhta yapılmalıdır. Yapılan araştırma ile adres tespit edilemediği takdirde ise, son çare olarak ilânen tebligat yoluna gidilmelidir. Bütün bu işlemler sırasında Tebligat Kanununun 10 ve 28. ve Tebligat Tüzüğü'nün 13, 46 ve 47. madde hükümlerine aynen uyulması gerekir ...". Yargıtay 1. HD. 15.09.1998 gün ve E. 1998/6407, K. 1998/9124, YKD., Cilt 25, Sayı 4, Nisan 1999, s. 454-456.

55 "... Resmî Gazete ile yapılan ilânen tebligatlara dayanılarak dava gıyabında yürütülemez. Resmî ilânların ne şekilde yapılacağı Basın İlân Kurumu Teşkiline Dair 02.01.1961 tarih ve 195 sayılı Kanunda gösterilmiştir. Tebligat Kanununa göre, yapılacak ilânın Basın İlân Kurumu listesinde bulunan gazeteler dışında bir gazete ile neşredilmesi, sözü edilen Kanunun 33. maddesinde öngörülen şartların gerçekleşmesine bağlıdır. ... Resmî Gazete ile yapılan ilân tebligat için yeterli sayılmaz. Bu nedenle davalıya yapılan tebligat ve gıyap kararı geçersiz olduğu halde davanın gıyapta yürütülmesi doğru değildir ...". Yargıtay 3. HD. 14.06.1984, E. 1984/3304, K. 1984/3226, YKD., Sayı 8, Ağustos 1984, s. 1173-1174.

56 "... İlân kendisine tebliğ yapılacak kimsenin öğrenmesine en emin bir surette ulaşacağı umulan bir gazetede yapılır. Ayrıca varsa tebliği çıkaran merciin bulunduğu yerde yayımlanan bir gazete de ilân verilir. Tebliğ olunacak evrak ve ilân sureti bir ay müddetle, tebliği çıkaran merciin herkesin kolayca görebileceği bir yerine de asılır ...". YHGK., 10.12.982, E. 1981/14-655, K. 1982/939, YKD., Cilt 9, Sayı 7, Temmuz 1983, s. 964-966.

57 "... İlân yolu ile tebligatın usulüne uygun olarak yapılmış sayılabilmesi için; gazete ile ilân şartı yanında, tebliğ olunacak evrakın ve ilân suretinin, tebliğ çıkaran merciin herkesin kolayca görebileceği bir yerine asılması gerekir ...". Yargıtay 2. HD. 31.10.1995 gün ve E. 1995/8635, K. 1995/11308, YKD., Cilt 22, Sayı 3, Mart 1996, s. 374-375.

58 "... İlân yolu ile tebligatın usulüne tam uyularak yapılmış sayılabilmesi için; gazete ile ilân koşulu yanında, tebliğ olunacak evrakın ve ilân suretinin tebliği çıkaran merciin herkesin kolayca görebileceği bir yerine de asılması gerekir (Teb. K. m. 29/2). Asılmaya ilişkin koşul gerçekleşmedikçe, gazetede ilân yapılmış olsa bile tebligat usulsüzdür. Dava dilekçesi ve duruşma günü davalı Zeynep'e "Yeni Asır" Gazetesinde ilân ile bildirildiği anlaşılmakta ise de, Tebligat Kanununun 29/2. maddesi

IV. Sonuç

Bugün için yurt dışı tebligatı çok zaman almakta ve yargılamanın kısa sürede sonuçlanmasına engel olmaktadır. Bugün için savunma hakkının temelini teşkil eden tebligat konusu, ülkelerin abartılmış egemenlik anlayışına kurban edilmektedir.

Bu çerçevede öncelikli bu konuda yeni ve günün koşullarına uygun aydınlatıcı nitelikte yeni bir genelge hazırlanmalıdır. Hazırlanacak olan bu genelge her bölgede seçilecek olan pilot illerde önce hâkimlere daha sonra yazı işleri görevlilerine hizmet içi eğitim şeklinde anlatılmalıdır.

Genelge ile düzenlenen hususların hizmet içi eğitim ile anlatımı tamamlandıktan sonra Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Türkiye'den yurt dışına gönderilecek tebligat konusunda devreden çıkmalı tebligatı yapacak makamlar doğrudan yabancı ülkedeki merkezi makamlara tebligat evrakını göndermeye başlamalıdır. Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü sadece yurt dışından tebliğ edilmek için Türkiye'ye gelen evrakın tebliği işleminde merkezi makam görevini ifa etmeye devam etmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti, 1965 tarihli La Haye Tebligat Sözleşmesinin 10'uncu maddesinin a fıkrasında yer alan, "Tebligat talep edilen devlet itiraz etmedikçe, tebligat doğrudan doğruya posta kanalı ile yapılır" hükmü gereğince itirazını kaldırmalı ve doğrudan doğruya iadeli taahhütlü olarak tebligat yapılabilme yolunu açmalıdır. Bu hususta öncelikte çekincesini kaldırmalı, diğer ülkeleri de bu konuda ikna ederek, gerek yurt dışından Türkiye'ye gerekse Türkiye'den yurt dışına yapılacak tebligat evrakının iadeli taahhütlü olarak yapılmasını sağlamalıdır.

Günümüz koşullarındaki gelişmelerde dikkate alınarak nihai hedef ise, Türkiye'de internet yolu ile tebligat yapılabilmesi için öncelikle altyapının hazırlanması gerekir. Bu çalışma bir taraftan görevli personelin bilgisayar ve internet kullanımı konusunda hizmet içi eğitim verilerek diğer taraftan adli birimler internet bağlantısına sahip bilgisayarlarla donatılarak başlatılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Türkiye çapında servis sağlayan internet sağlayıcı bir şirketle anlaşma yapılmalı ve servis sağlayıcı tebligat için özel bir bölüm tah-

uyarınca mahkeme divanhanesine asılmak suretiyle de tebliğ edildiğini gösterir belge dosyada yoktur. Bu durumda, usulsüz tebligat ile duruşmaya devam edilerek hüküm tesisi doğru değildir ...". Yargıtay 2. HD., 31.10.1995, E. 1995/8635, K. 1995/11308, YKD., Cilt 22, Sayı 3, Mart 1996, s. 374-375.

59 "... Usulsüz tebligata dayanılarak hüküm kurulamaz ...". Yargıtay 2. HD., 01.11.1996, E. 1996/10648, K. 1996/11107, YKD., Cilt 23, Sayı 7, Temmuz 1997, s. 1057-1058.

sis etmelidir. Bu sitede tebligat bilgileri 5 yıl süre ile muhafaza edilecek şekilde altyapı oluşturulmalıdır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda değişiklik yapılarak dava açan veya cevap dilekçesi veren kişi veya kişilerin normal adresleri yanında şayet varsa internet adresleri ile kendisine ulaşılabilecek cep telefonu numaralarını da yazmaları sağlanmalıdır. Bu şekilde internet adresini ve cep telefonu numarasını veren kişilere tebligat, internet yolu ile yapılmalı ve tebligatları olduğuna dair belirttikleri cep telefonuna mesaj gönderilmelidir. Ayrıca internet yolu ile tebligat için Tebligat Kanununda da yasal düzenleme yapılmalıdır.

Adli birim internet yolu ile tebligatı şu şekilde yapabilir. Tebligat yapacak olan memur şifre ile internet servis sağlayıcı tarafından sağlanan sitenin tebligat bölümüne girecek, dosyada internet adresi bulunan kişiye tebligatı ve aynı zamanda tebligatı olduğuna dair internet kanalı ile ilgilinin cep telefonuna mesaj gönderecektir. Cep telefonundan mesajı alan ilgili, internet adresinden gönderilen tebligat dosyasını açar açmaz bu komut internet servis sağlayıcı tarafından tespit edilecek ve tebligatı gönderen birime tebligat alındı şeklinde bildirilecektir.

İnternet ve cep telefonu bildirildiği, cep telefonuna tebligatı olduğuna dair mesajı aldığı halde, internet yolu ile gönderilen tebligat mesajı ile ilgili dosyaya bakmayan kişi için özel bir yasal düzenleme getirilmelidir. Şöyle ki; cep telefonu mesajını aldığı halde yedi gün içinde internetten tebligat dosyasına bakmayan kişi, tebligatı almış sayılır. İnternet ve cep telefonu olmayan veya bunları aktif olarak kullanmayan veya kullanamayan kişilere klasik yollarla tebligat yapılma-ya devam edilecektir.

İnternet yolu ile uluslararası tebligat yapılabilmesi için 1965 La Haye Tebligat Sözleşmesine ek bir Protokol hazırlanmalı ve ülkelerin imzasına sunulmalıdır. Protokole imza koyan ülkelerin katkıları ile uluslararası düzeyde internet servisi sağlayan büyük bir şirket ile anlaşma yapılmalı, bu internet servisinin sağlayacağı bir bölüm tebligata ayrılmalı, tebligat yapacak olan makamlar bu bölümü kullanarak tebligatı yapmalıdırlar. Yapılan tebligat ve tebligatın ilgiliye ulaştığı hususundaki bilgiler internet servis sağlayıcı tarafından beş yıl süre ile muhafaza edilmeli ve ihtilaf halinde bu bilgilerden yararlanılmalıdır.